

הלכות עירובין פרק ב

פרק ב: ביטול והשכרת רשות

א.

אנשי חצר שעירבו כולן חוץ מאחד מהן שלא עירב עמהן, בין במזיד בין שוכח - הרי זה אוסר עליהן, ואסור לכולן להוציא מבתיהן לחצר או מחצר לבתיהן.

ביטל להן זה שלא עירב רשות חצירו בלבד - הרי אלו מותרין להוציא ולהכניס מבתיהם לחצר ומחצר לבתיהם, אבל לביתו אסור.

ביטל להן רשות ביתו ורשות חצירו - הרי כולן מותרין, הן מותרין מפני שעירבו והרי ביטל להן רשות ביתו וחצירו.

וגם הוא מותר, מפני שלא נשאר לו רשות, והרי הוא כאורח אצלם, והאורח אינו אוסר:

ב.

המבטל רשותו סתם - רשות חצירו ביטל, רשות ביתו לא ביטל. והמבטל רשותו לבני חצר - צריך לבטל לכל אחד ואחד בפירוש, ואומר, "רשותי מבטלת לך ולך ולך".

והיורש מבטל רשות אף על פי שמת מורישו בשבת, שהיורש תחת מורישו הוקם לכל דבר, וביטול רשות בשבת מותר לכתחילה:

ביטלו אלו המערבין רשותם לזה שלא עירב - הוא מותר, שהרי נשאר לבדו, והן אסורין, שלא נשאר להן רשות, ואין אומרים יהיו כאורחין אצלו, שאין רבים אורחים הולכין אצל אחד:

שנים שלא עירבו

היו אלו שלא עירבו שנים או יתר. אם ביטלו רשותם למערבין - המערבין מותרין, ואלו שלא עירבו אסורין. ואין המערבין יכולין לבטל רשותם לשנים שלא עירבו, שכל אחד מהן אוסר על חברו. ואפילו חזר האחד שלא עירב וביטל רשותו לשני שלא עירב - הרי זה אסור, שבשעה שביטלו לו המערבין אסור היה. אחד שעירב אינו מבטל רשותו לאחד שלא עירב, אבל האחד שלא עירב מבטל רשותו לאחד שעירב:

כשם שבעל בית זה מבטל רשותו לבעל בית זה בחצר אחת, כך מבטלין מחצר לחצר, ומבטלין וחוזרין ומבטלין. כיצד? שנים ששרויין בחצר ולא עירבו - אחד מהן מבטל רשותו לשני, ונמצא השני מטלטל ברשותו שביטל לו חברו עד שיעשה צרכיו. וחוזר השני ומבטל רשותו לראשון, ומטלטל הראשון ברשותו שביטל לו, וכן כמה פעמים. ויש ביטול רשות בחורבה כדרך שהיא בחצר:

מי שביטל רשותו, וחזר וטלטל ברשות שביטל, אם במזיד הוציא - הרי זה אוסר עליהן, שהרי לא עמד בביטולו, ואם בשוגג הוציא - אינו אוסר עליהן, שהרי הוא עומד בביטולו. במה דברים אמורים, שלא קדמו והחזיקו אלו שביטל להן, אבל אם קדמו והחזיקו והוציאו. אם חזר הוא והוציא, בין בשוגג בין במזיד - אינו אוסר עליהן:

שני בתים בשני צידי רשות הרבים, והקיפום גויים מחיצה בשבת - אין מבטלין זה לזה, הואיל ואי אפשר להן לערב מאמש:

אחד מבני חצר שמת, והניח רשותו לאחד מן השוק, אם מת מבעוד יום - הרי היורש שאינו מבני החצר אוסר עליהן, ואם מת משחשיכה - אינו אוסר עליהן. אחד מן השוק שמת, והניח רשותו לאחד מבני החצר, אם מבעוד יום מת - אינו אוסר, שהרי כולן מעורבין, ואם מת משחשיכה - אוסר עליהן, עד שיבטל להן רשות מורישו:

ישראל וגר ששרויין במערה אחת, ומת הגר מבעוד יום, אף על פי שלא החזיק ישראל אחר בנכסיו עד שחשיכה - הרי זה המחזיק אוסר עד שיבטל, שהרי הוא כחורש.

ואם מת הגר משחשיכה - אף על פי שהחזיק ישראל אחר בנכסיו, אינו אוסר עליו, אלא בהתרו הראשון הוא עומד:

י.

ישראל הדר עם הנכרי או עם גר תושב בחצר - אינו אוסר עליו, שדירת הגוי אינה דירה, אלא כבהמה הוא חשוב.

ואם היו שני ישראלים או יתר וגוי שוכן עמהן - הרי זה אוסר עליהן. ודבר זה גזירה, כדי שלא ישכנו גוי עמהן, שלא ילמדו ממעשיו. ולמה לא גזרו בישראל אחד וגוי אחד? מפני שאינו דבר מצוי, שהרי יפחד שמא יתייחד עמו ויהרגנו, וכבר אסרו להתייחד עם הגוי:

יא.

שני ישראלים וגוי השוכנים בחצר אחת. ועירבו הישראלים לעצמן - לא הועילו כלום.

וכן, אם ביטלו לגוי, או ביטל להם, או ביטלו הישראלים זה לזה ונעשו כיחיד עם הגוי - לא הועילו כלום, שאין עירוב מועיל במקום גוי, ואין ביטול רשות מועיל במקום גוי.

ואין להם תקנה אלא שישכרו ממנו רשותו, וייעשה הגוי כאילו הוא אורח עמהן.

וכן אם היו גויים רבים - משכירים רשותם לישראלים, והישראלים מערבין ומותרין.

וישראל אחד ששכר מן הגוי, מערב עם שאר הישראלים ויותרו כולם, ואין כל אחד ואחד צריך לשכור מן הגוי:

שתי חצירות זו לפנים מזו, וישראל אחד וגוי דרין בפנימית וישראל אחד בחיצונה, או שהיה ישראל וגוי בחיצונה וישראל אחד בפנימית - הרי זה אוסר על החיצונה עד שישכור ממנו, שהרי רגלי שני ישראלים וגוי מצויים שם. והפנימי מותר בפנימית:

שוכרין מן הגוי אפילו בשבת, שהשכירות כביטול רשות היא, שאינה שכירות ודאית אלא היכר בלבד.

לפיכך שוכרין מן הגוי אפילו בפחות משה פרוטה.

ואשתו של גוי משכרת שלא מדעתו, וכן שכירו ושמשו משכירין שלא מדעתו, ואפילו היה שכירו או שמשו ישראלי הרי זה משכיר שלא מדעתו. שאל מן הגוי מקום להניח בו חפציו, והשאלו - הרי נשתתף עמו ברשותו, ומשכיר שלא מדעתו.

היו לגוי זה שכירים או שמשים או נשים רבים, אם השכיר אחד מהן - דיו:

שני ישראלים וגוי הדורים בחצר אחת, ושכרו מן הגוי בשבת, חוזר האחד ומבטל רשותו לשני, ומותר.

וכן, אם מת הגוי בשבת - מבטל הישראלי לישראל האחר, ויהיה מותר לטלטל:

גוי שהשכיר מגוי, אם אין הראשון יכול להוציא הגוי השני עד שישלים זמן שכירותו - שוכרין מזה הגוי השני, שהרי נכנס תחת הבעלים.

ואם יש רשות לראשון להוציא את הגוי השוכר ממנו בכל עת שירצה. אם לא היה השני עומד ושכרו הישראלים מן הראשון - הרי אלו מותרין:

טו.

חצר שישראלים וגוי שרויין בה, והיו חלונות פתוחות מבית ישראלי זה לבית ישראלי זה, ועשו עירוב דרך חלונות, אף על פי שהן מותרין להוציא מבית לבית דרך חלונות, הרי הן אסורין להוציא מבית לבית דרך פתחים מפני הגוי, עד שישכיר, שאין רבים נעשים בעירוב כיחיד במקום גוי:

ישראל מחלל שבת

טז.

ישראל שהוא מחלל שבת בפרהסיא, או שהוא עובד עבודה זרה - הרי הוא כגוי לכל דבריו, ואין מערבין עמו, ואינו מבטל רשות, אלא שוכרין ממנו כגוי.

אבל אם היה מן המינים שאינן עובדין עבודה זרה ואין מחללין שבת, כגון צדוקים וביתוסין וכל הכופרים בתורה שבעל פה, כללו של דבר כל מי שאינו מודה במצות עירוב

- אין מערבין עמו, לפי שאינו מודה בעירוב.

- ואין שוכרין ממנו, לפי שאינו כגוי,

אבל מבטל הוא רשותו לישראל הכשר, וזו היא תקנתו.

וכן, אם היה ישראל אחד כשר וזה הצדוקי בחצר - הרי זה אוסר עליו עד שיבטל לו: